Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm – B. No: 2022/29141 (14.10.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2022/29141)

Karar Tarihi: 14/10/2026

Sonuç: Kabul Edilemezlik (süre aşımı)

[Heyet, raportör, başvurucu, vasi ve vekil adları yayımda çıkarılmıştır.]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargılanmanın iadesi istemiyle açılan davanın hak düşürücü süreden reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu ile eşinin 18/12/1995 tarihinde gerçekleştirdikleri evlilikten 1996, 1998 ve 1999 doğumlu üç çocukları bulunmaktadır. Taraflar Asliye Hukuk Mahkemesinin (Mahkeme) 29/1/2002 tarihli kararıyla boşanmışlar ve karar aynı tarihte kesinleşmiştir.

3. Başvurucunun 26/7/2008 tarihinde işlediği kasten adam öldürme suçundan dolayı Ağır Ceza Mahkemesinin 13/9/2013 tarihli kararı ile müebbet hapis cezası ile cezalandırıldığı ve kararın 3/6/2015 tarihinde kesinleşmesi üzerine hâlen bir ceza infaz kurumunda hükümlü olarak bulunduğu anlaşılmaktadır. Sulh Hukuk Mahkemesinin 9/6/2016 tarihli kararıyla başvurucunun hapis hâli sona erinceye kadar kısıtlanmasına ve başvurucuya, oğlunun vasi olarak atanmasına karar verilmiştir. Yine aynı mahkemenin 17/10/2019 ve 4/11/2021 tarihli kararları ile başvurucunun kısıtlılık hâlinin devamına karar verilerek vasinin vasilik görevinin iki yıl sürelerle uzatıldığı anlaşılmaktadır.

4. Başvurucu 26/1/2016 tarihinde Mahkemeye başvurarak boşanma davasından haberdar olmadığını, duruşmaya katılmadığını, boşanma davasındaki beyanların kendisine ait olmadığını ve kendisi adına sahte imza atıldığını belirterek yargılamanın iadesi yoluyla boşanma kararının iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

5. Mahkeme 17/2/2016 tarihli ek kararıyla yargılamanın iadesi talebinin reddine karar vermiştir. Başvurucunun temyiz başvurusu üzerine Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin (Yargıtay Dairesi) 25/12/2018 tarihli kararıyla yargılamanın iadesinin ayrı bir dava olduğu vurgulanarak, başvuru harcı ve maktu harç alınmadan ve dava yeni bir esasa kayıt edilmeden dosya üzerinden hüküm kurulmasının doğru görülmediği belirtilerek ek karar bozulmuştur.

6. Bozma gereği yerine getirilerek yeniden yapılan yargılama sonucunda Asliye (Aile) Hukuk Mahkemesinin 14/1/2020 tarihli kararı ile yargılamanın iadesi talebinin reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"…Asliye Hukuk Mahkemesinin 2002/37 E. 2002/27 K. sayılı kararı temyiz edilmemesi nedeni ile 29/01/2002 tarihinde kesinleştirilmiştir.

HMK 375, 1/h bendine göre, lehine karar verilen tarafın, karara tesir eden hileli bir davranışta bulunması yargılamanın iadesi sebebidir. Ağır Ceza Mahkemesinin 2009/25 E sayılı dosyasının 22/03/2013 tarihli duruşmasındaki beyanları incelendiğinde davacının da hazır olduğu duruşmada davalı kadının, boşanma davasında davacı yerine bir yakınının

geçtiğini, bu kişinin davacının nüfus cüzdanını kullandığını ve boşanmalarına karar verildiğini mahkeme önünde ikrar ettiği anlaşılmaktadır. Davalının boşanma davasında başka birini mahkemeye getirmesi onu hakime eşi olarak tanıtıp dinletmesi hiç şüphesiz HMK 375/1-h anlamında hile olup, yargılamanın iadesi sebebidir. (davacı tarafından yargılamanın iadesi sebebi olarak sahtecilikten bahsedilmişse de kanunda karara esas alınan senedin sahte olduğunun sonradan anlaşılması hali yargılamanın iadesi sebebi sayılmış olduğundan ve hükme esas alınmış bir senet söz konusu olmadığından davalının bu davranışı karara tesir eden hile kapsamına sokulmuştur.) Her ne kadar HMK 379 da aranan, kaldırılması istenen kararın kesinleşmiş olması ve yargılamanın iadesi sebeplerinden birinin mevcut olması şartları iş bu davada gerçekleşmiş ise de yapılan inceleme neticesinde davacının süresi içinde yargılamanın iadesi davası açmadığı tespit edilmiştir. Nitekim 377 1/c gereği, lehine karar verilen tarafın kararı etkileyen hileli davranışta bulunmuş olduğunun farkına varıldığı tarihten itibaren 3 ay ve her halde iade talebine konu olan hükmün kesinleşmesinden itibaren 10 yıl içinde yargılamanın iadesi talep edilmelidir. Yargılamanın iadesine ilişkin sürelerin hepsi hak düşürücü süre olup hakim tarafından kendiliğinden gözetilir. Yukarıda da belirtildiği üzere Ağır Ceza Mahkemesinin 2009/25 E sayılı dosyasının 22/03/2013 tarihli duruşma zaptı incelendiğinde davacının da 22/03/2013 tarihli duruşmada hazır olduğu, duruşma sırasında bir yakınının kendi yerine geçtiğini, imza attığını ve mahkeme tarafından eşi ile boşanmalarına karar verildiğini öğrendiği, buna rağmen 26/01/2016 tarihinde yargılamanın iadesini talep ettiği, dolayısıyla 3 aylık hak düşürücü sürenin geçtiği yine iade talebine konu olan hükmün 2002 yılında kesinleştiği kesinleşmesinden itibaren 10 yıllık hak düşürücü sürenin de geçmiş olduğu anlaşıldığından yargılamanın yenilenmesi talebinin süre yönünden reddine karar verilmiştir."

7. Anılan karara karşı başvurucunun vasisinin vekilince temyiz kanun yoluna başvurulması üzerine Yargıtay Dairesinin 6/10/2020 tarihli kararıyla hükmün onanmasına karar verilmiş, karar düzeltme talebi de aynı Dairenin 3/3/2021 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

8. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminden (UYAP) evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede Yargıtay Dairesinin nihai kararının, başvurucunun vasisi tarafından 3/4/2021 tarihinde saat 09.30'da, başvurucunun vekillerinden biri tarafından da 30/11/2021 tarihinde saat 12.30'da okunduğu görülmüştür. Ayrıca nihai kararın başvurucunun diğer vekilinin elektronik tebligat (e-Tebligat) hesabına 19/4/2021 tarihinde konulduğu, aynı tarihte tebligatın elektronik ortamda açıldığı anlaşılmıştır. Başvurucu 22/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyonca, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu, hile sonucu kendisinin imzası taklit edilerek görülen ve kesinleştirilen boşanma davası sonrasında yargılamanın iadesi talebiyle açtığı davanın hak düşürücü süreden reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Bireysel başvuruların 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Anayasa Mahkemesine doğrudan veya diğer mahkemeler ya da yurt dışı temsilcilikleri vasıtasıyla yapılması gerekmektedir ([1. B.], B. No: 2012/1075, 12/2/2013, §§ 18, 19). Bireysel başvurunun kabul edilebilirlik koşullarından olan başvuru süresine riayet edilmesi şartı, bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında resen nazara alınması gereken bir başvuru koşuludur ([2. B.], B. No: 2013/1582, 7/11/2013, § 19).

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan B. No: 2019/6266 ([1. B.], 15/1/2020) sayılı kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda; tebligatın e-Tebligat yöntemiyle yapıldığı hâllerde ilgili mevzuat uyarınca gönderinin muhatabın hesabına ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayıldığını, bununla birlikte e-Tebligatın Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) üzerinden elektronik ortamda açıldığı tarihte başvuruculların bireysel başvuruya ilişkin gerekçeli nihai karardan haberdar olduğunu kabul etmiş ve bireysel başvuru süresinin bu tarihten başlayacağını belirtmiştir.

12. Diğer yandan, Anayasa Mahkemesi B. No: 2017/15649 ([2. B.], 21/7/2020) sayılı kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir (B. No: 2017/15649, § 20). Ayrıca bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (B. No: 2017/15649, § 23).

13. Bu doğrultuda anılan kararda kullanıcıların UYAP üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (B. No: 2017/15649, §§ 26-29).

14. Başvuru konusu olayda nihai karar olan Yargıtay Dairesinin karar düzeltme isteminin reddine ilişkin kararın başvurucunun yargılama aşamasındaki vekiline ait e-Tebligat hesabına 19/4/2021 tarihinde konulduğu ve ilgili tebligatın aynı tarihte açıldığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla anılan tarihin nihai kararın öğrenme tarihi olarak kabul edilmesi gerekir (benzer değerlendirmeler için bkz. B. No: 2019/6266, § 27). Bununla birlikte başvurucunun vasisi tarafından nihai kararın UYAP vatandaş portal uygulaması üzerinden 3/4/2021 tarihinde, başvurucunun diğer vekili tarafından ise 30/11/2021 tarihinde okunduğu görülmüştür.

15. Bu kapsamda başvurucunun otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra -gerek e-Tebligatın elektronik ortamda açıldığı 19/4/2021 tarihi, gerekse de UYAP vatandaş portal uygulaması üzerinden nihai kararın okunduğu 3/4/2021 ve 30/11/2021 tarihleri dikkate alındığında- 22/2/2022 tarihinde yaptığı başvurunun süresinde olmadığı açıktır.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 14/10/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.